

Dobrica Cosic je znao da je postao Miloseviceva marioneta

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Dan 215

Ehmed Pasic je bosanski ambasador u Kuvajtu. Od 1977. do ranih 1990-tih bio je urednik jugoslovenskog odeljenja za arapski, turski i kineski jezik. On je voleo svoj zivot u Beogradu. Sebe je smatrao multikulturnim, i iako musliman po veroispovesti, retko je posecivao jedinu dzamiju u Beogradu. Stvari su za njega pocele da se menjaju ranih 90-tih kada je Slobodan Milosevic dosao na vlast.

Njegovo odeljenje, kao i ostala odeljenja u saveznoj vladi bila su 'ociscena' od nesrba i Srba cija je lojalnost Milesevicevom programu dolazila u pitanje. Godine 1992. on je razalovan na pocetnicki nivo, na posao obicnog prevodioca. Ambasador Pasic je rekao pred sudom da je uspeo da sacuva svoj posao zahvaljujuci tome sto je imao prijatelje na visokim polozajima koji su ga zastitili.

Iako je zadržao posao, njegov zivot u Beogradu, s obzirom na to da je Musliman, postao je nepodnosljiv. Uprkos cinjenici da je bio zaposlen u saveznoj instituciji, srpska sluzba drzavne bezbednosti (SDB) ga je ucestalo posecivala, obicno ponedeljkom, cesto ga odvodeci na informativne razgovore u policiju. Posete ponedeljkom su bile toliko ucestale da je njegova supruga, kojoj nije smeo da kaze istinu, pocela da sumnja da on ima aferu. Njihov stan je stalno pretresan, toliko cesto da su on i supruga poceli da postavljaju zamke kako bi videli kada je neko bio unutra. O cigledno je bio zanimljiv SDB-u zbog svojih inostranih kontakata i sastanaka na visokom drzavnom nivou kojima je prisustvovao.

Iako je bio razalovan, gospodin Pasic je 1992. bio pozvan da prevodi na jednom od sastanaka na visokom nivou. Libijski predsednik Moamer Gadafi je hteo da razgovara sa jugoslovenskim predsednikom Dobricom Cosicem o predlogu za razresenje (settling) ratova u Jugoslaviji. Dok je ambasador Pasic cekao vise od sat vremena u predvorju Cosiceve kancelarije da telefonska veza izmedju dva predsednika bude uspostavljena, posmatrao je kako ljudi u razlicitim vojnim uniformama dolaze i odlaze. Neki od njih su bili blatnjavi i razbaruseni i pricali su o borbama u Bosni i Hrvatskoj. On je takodje slusao jednu stranu u seriji telefonskih razgovora izmedju saveznog ministra inostranih poslova Vladislava Jovanovica i nekoga koga je on oslovljavao sa 'gospodine predsednice' i 'predsednice Sloba'. Ovo implicira da je Jovanovic primao instrukcije o Gadafijevom pozivu. Na kraju, Pasic i Jovanovic su uvedeni u predsednikovu kancelariju za telefonski razgovor sa Gadafijem.

Sadržaj telefonskog razgovora nije bio posebno znacajan. Gadafi je ponudio da ugosti sve jugoslovenske lidere u Tripoliju gde bi im pružio pomoc u nalazenju mirnog resenja sukoba. Niko nije pokazao interes za njegovu ponudu. Ono sto je gospodin Pasic smatrao vrednim paznje je bilo to sto 'predsednik Cosic nije mogao da se obrati nijednom jedinom recenicom predsedniku Gadafiju dok mu Jovanovic ne bi rekao sta da kaze'. Kada je telefonski razgovor završen, Cosic je zamolio Pasica da ostane sa njim nasamo. Prema gospodinu Pasicu, usledio je veoma interesantan razgovor izmedju njih dvojice koji je trajao dva sata.

Tokom razgovora, predsednik Cosic je zamolio gospodina Pasica da bude njegov savetnik za islamska pitanja, i za Jugoslaviju i za islamski i arapski svet. Na kraju, gospodin Pasic nije pristao, ali je rekao pred sudom da ga je Cosic 'sarmirao'. On je verovao da je Cosic bio 'plemenit covek koji je zeleo da svom zivotu da neki smisao'. U momentu punom emocija gospodin Pasic se nasao na kolenima. On je rekao Cosicu da Bog nikada nije dao sansu koju je on (Cosic) tada imao, i preklinjao ga je da spase bosansku decu. 'Ukoliko uspete da spasete samo jedno, Vas zivot ce dobiti smisao', rekao je jugoslovenskom predsedniku.

Cosic je odgovorio sapatom. 'Kako mogu to da uradim? Onaj despot Milosevic mi ne da ni usta da otvorim', rekao je, upucujuci na razgovor sa Gadafijem i Jovanovicem. 'Ja sam ovde samo marioneta'. Cosic je mislio da mu Pasic moze pomoci da postane nezavisan od Milosevica. Medjutim, slab polozaj predsednika SRJ naveo je Pasica da ne prihvati njegovu ponudu. On nije zeleo da i sam postane marioneta.

Na sudu, niko nije pomenuo ironiju ovog slucaja. Dobrica Cosic, jedan od vodećih jugoslovenskih pisaca, bio je takodje jedan od glavnih tvoraca cuvenog Memoranduma Srpske akademije nauka i umetnosti, za koji mnogi veruju da je bio iskoriscen za ozivljavanje srpskog nacionalizma. I Milosevic i gospodin Tapuskovic, prijatelj suda iz Beograda, odnosili su se prema Cosicu sa postovanjem u svom unakrsnom ispitivanju. Izjava svedoka da je njihov nacionalni idol postao nista drugo do Miloseviceva igracka bila je uvredljiva. Naravno, ukoliko je ambasadorova izjava tacna, vredjanje i ponizavanje Dobrice Cosica, koga su oni okarakterisali kao srpski nacionalni simbol, doslo je od Milosevica. To potkrepljuje i cinjenica da je 31.maja 1992. Milosevic smenio Cosica sa polozaja predsednika Jugoslavije.

Ambasador Pasic je svedocio takodje o atmosferi u Beogradu tokom tog perioda (od 1992. do 1993.). Grad je bio pun vojnika i vojnih vozila i ljudi koji su se hvalili o svojim podvizima u ratovima u Hrvatskoj i Bosni.

Tokom proslave u Belom dvoru, pukovnik Veselin Sljivancanin pricao je gostima za stolom kako je hrabro ubijao neprijatelja u Vukovaru. Gospodin Pasic rekao je pred sudom da je u restoranu hotela 'Palas' u Beogradu, punog pijanog sveta pretežno iz Bosne, 'cuo price od kojih se prevrce stomak'. Covek koga je on poznavao hvalio se o Foci: 'Nije vazno koliko je balija (Muslimana) bilo tamo. Vazno je da nijedan vise tamo nece biti'.

Antimuslimanska propagandna kampanja je bila sveprisutna u medijima. Gospodin Pasic je rekao da je skoro svake veceri televizija prikazivala emisije o genocidnom karakteru svake nacije u bivsoj Jugoslaviji, osim Srba. On je opisao jednu od emisija koja je emitovana vise puta. Panel 'takozvanih strucnjaka' (lekara, profesora itd) okupio se da da komentare na pricu zene koja je bila ocigledno trudna i koja je sedela ledjima okrenuta kameri. Ona je rekla da je bila silovana vise puta od 'Alijinih vojnika' (ovo se odnosi na Aliju Izetbegovica, koji je tada smatran vodjom bosanskih Muslimana). Oni su bili brutalni prema njoj dok nije zatrudnela, kada su odjednom postali dosta pristojni, pomogavsi joj da ode do teritorije pod srpskom kontrolom. Jedan od 'strucnjaka', koji je tvrdio da je doktor i strucnjak za islamske studije, bio je prozvan da objasni kako se to desilo. Ambasador Pasic se seca njegovog objasnjenja: 'U njihovoj genocinoj knjizi Kuranu pise: 'Muslimane, siluj nevernice kada god imas sansu da to uradis, posebno Srpkinje. Siluj i budi brutalan dok ne zatrudne. Kada zatrudne, budi pristojan prema njima jer ce njihova deca biti mudzahedini'.

Besmislica da se Kuran posebno odnosi na srpske zene uticala je na Pasicevog komsiju, koji je, nakon gledanja emisije, fizicki napao gospodina Pasica. Sused, koga je Pasic opisao kao 'miroljubivog coveka', rekao je da nije mogao da zamisli da takav bestijalan covek zivi vrata do njegovih.

Antimuslimanska propaganda je najverovatnije odgovorna za napad na beogradsku dzamiju u kome su upotrebljene dve bombe. Dodatno, televizijske ekipe su regularno snimale one koji su prisustvovali sluzbi, ometajuci cak imamove molitve tako da ih je on zamolio da prestanu. Prema svedoku, jedan kameraman je uzvratilo: 'Svako radi svoj posao. Ja sam ovde po zadatku'. Gospodin Pasic je rekao da televizija nikada nije emitovala nista od tog materijala. Cilj je bio, po njegovom misljenju, zaplasivanje i sirenje straha medju populacijom. Gospodin Pasic je takodje svedocio da je imam, koji je bio muftija (visoki verski poglavar) za celu Srbiju, pokusao da se sretne sa Milosevicem da bi od srpskog predsednika zatražio zastitu za muslimansko stanovnistvo, ali je Milosevic odbio da ga primi.

Milosevic je zestoko i ratoborno ispitivao ambasadora Pasica, koji je odgovarao ljubazno. Milosevic je optuzio svedoka za fabrikovanje dokaza, ali je njegova najvise puta izrecena optuzba bila da je Pasicevo svedocenje 'neukusno'. Ovo poslednje je navelo sudiju Meja da intervenise u jednom trenutku izjavivsi: 'Nije vazno, to je njegovo svedocenje'. Milosevic je tvrdio da ambasador 'ponizava' Dobricu Cosica kada kaze da on nije imao moc. Prijatelj suda Branislav Tapuskovic je otisao jos dalje od toga. Ocigledno smatrajuci nemogucim da bi Cosic trazio od Pasica da mu kaze nesto o muslimanskoj toleranciji, gospodin Tapuskovic je pitao svedoka: 'Da li iko poznaje svete spise, Kuran, bolje od gospodina Cosica? Da li je on zaista o tome morao Vas da pita?'. Na to je gospodin Pasic smireno odgovorio: 'Sto se tice islamske tolerancije, siguran sam da sam u tome bolji od njega'.

Milosevic je takodje osporio kredibilitet Pasiceve tvrdnje da je SDB provalila u njegov stan. Svedok je ostao cvrst u stavu. 'Ljudi iz Vase (policijske) sluzbe, u civilnim odelima, usli su dok smo mi bili u stanu i uzeli su moje knjige'. Upadajuci u svoju fabrikovanu realnost, Milosevic je to osporio: 'Posto ste bili zaposleni u saveznim organima, Vi ste morali biti svesni svojih gradjanskih prava. Da li ste dobili bilo kakvu potvrdu o oduzetim stvarima?' Suocavajuci se sa polemickim tonom okrivljenog, svedok je odgovorio: 'Da li je iko mogao da trazi potvrdu 1941.godine u Berlinu?' Milosevic je protestovao zbog poredjenja Srbije sa nacistickom Nemačkom: 'Niko nije mogao da udje u Vas stan bez naloga. Zasto izmisljate takve stvari?' Medjutim, gospodin Pasic je imao poslednju rec: 'Samo govorim cinjenice. Ja sam bio gradjanin Vase drzave i nisam imao nikakva prava'.

Ostar stil svedocenja kojim se ambasador Pasic suprotstavio Milosevicevom ostrom unakrsnom ispitivanju bio je uglavnom uspesan, ali je imao svojih slabosti. Milosevic je citirao raniju Pasicevu izjavu u kojoj je on tvrdio da je Jovanovic oslovljavao Milosevica sa 'druze predsednice' i 'druze Slobo', a ne sa 'gospodine predsednice' i 'predsednice Slobo' kako je svedocio pred sudom. Svedok je ostao i pri svojoj ranijoj izjavi i pri svedocenju. Prilikom dodatnog ispitivanja, tuzilac Dermot Grum pokusao je da razresi taj problem i osvezi svedokovo pamcenje. On je predstavio dokument sa isprawkama koje je gospodin Pasic napravio nedelju dana pre svedocenja, ocevidno ukljucujuci onu po kojoj Jovanovic nije oslovljavao Milosevica sa 'druze'. Medjutim, gospodin Pasic je insistirao da je Jovanovic upotrebio taj izraz. Gledajuci u listu svedokovih ispravki, sudija Mej je ponovo upitao: 'Vi kazete da je Jovanovic koristio oba izraza, predsednik i drug?' Kada je gospodin Pasic odgovorio: 'Da', sudija je sa poluosmehom predlozio tuziocu da povuce ispravke posto one nisu pojasnile stvar.

Iako ostar nacin svedocenja moze da pomogne svedoku da se izbori sa brutalnim unakrsnim ispitivanjem, on moze da se vrati kao bumerang i postane zamka za svedoka koji je u nemogucnosti da se povuce. Gospodin Pasic bi postigao vise da je prihvatio protivrecnost i dozvolio mogucnost da je mozda bio u krivu kada je dao prethodnu izjavu.

Sudije ce uzeti u obzir te okolnosti kada budu razmatrale svedocenje ambasadora Pasica. Uzimajuci u obzir njihovu svest o ljudskim slabostima i o pritisku pod kojim se nalaze svedoci, vece verovatno nece odbaciti citav svedokov iskaz zbog te protivrecnosti. Ipak, za tuzilastvo bi bilo preporucljivo da obezbedi nesto sto bi taj iskaz potkrepilo.

Gospodin Pasic i njegova zena prebegli su iz Srbije u Madjarsku 1994.godine, ponovo uz pomoc prijatelja na visokim polozajima.

Location: Balkans
Macedonia
Serbia
Kosovo

Topic: War crimes

Focus: Coalition for International Justice (CIJ) Trial Reports Archive (Bos-Hrv-Srp)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/dobrica-cosic-je-znao-da-je-postao-miloseviceva-marioneta>